

BOROWCZYK WINCENTY (1901-1977)

Urodził się 16 marca 1901 roku w Drogoszewie w licznej rodzinie małorolnego gospodarza Stanisława i Antoniny z Ciekańskich. Ojciec pochodził z Koszkowa, matka urodziła się w Lipiu. Ukończył szkołę elementarną w Michałowie, do której uczęszczał w latach 1906-1914. Następnie od 1915 do 1918 roku odbywał praktykę rzemieślniczą w zakładzie ślusarskim Antoniego Mońki w Gostyniu. Egzamin czeladniczy zdał w 1918 roku w zawodzie ślusarz-hydraulik. Pomagał też rodzicom w pracach związanych z gospodarstwem rolnym.

Od listopada 1918 roku należał do Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” Koło w Michałowie, liczące około 30. członków. Od 7 stycznia 1919 roku brał udział w powstaniu wielkopolskim, w kompanii piaskowskiej, razem ze swoimi starszymi braćmi: Franciszkiem (1895-1946) i Walentym (1898-1982). Walczył m.in. pod dowództwem sierżanta Marcina Talarczaka z Piasków, w pierwszym okresie na odcinku „Poniec” i „Pawłowice”. Znany jako jeden z kilku powstańców w zdobyciu broni i wzięciu jeńców niemieckich do niewoli pod Sowinami. Od początku lutego był członkiem Straży Ludowej 4. Obwodu Strzelce Wielkie, pod dowództwem Stefana Nowaka, nauczyciela z Michałowa. Miał za zadanie strzec wyznaczonego odcinka linii kolejowej na trasie Gostyń-Jarocin.

W czerwcu 1919 roku został wycofany z działań powstańczych. Następnie powołany został do 10. pułku strzelców wielkopolskich (późniejszy 68. pułk piechoty), prawdopodobnie do zapasowego batalionu w Poznaniu Jeżycach. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, m.in. wiosną 1920 roku na odcinku Lida-Mołodeczno-Wilejka (obecnie Białoruś). Na początku lipca [3-5] został przy-sypany ziemią i ranny podczas bitwy nad jeziorem Głębokim (w rejonie miasteczka Głębokie), w wyniku czego trafił do szpitala w Warszawie. Po wyzdrowieniu skierowany został do 58. pułku piechoty na front pod Baranowicze (wrzesień 1920 roku). Po zakończeniu działań wojennych ponownie trafił do szpitala w Bydgoszczy, na skutek zakaźnej choroby. Po wyleczeniu pozostał jeszcze w służbie wojskowej w Ostrzeszowie do czerwca 1921 roku (według sołeckiej księgi meldunkowej powrócił do Drogoszewa 21 lutego, przypuszczalnie na urlop zdrowotny), kiedy to został z niej zwolniony ze względu na stan zdrowia z kategorią D, jako całkowicie niezdolny do służby wojskowej.

W styczniu 1923 roku ożenił się w Ostrowie Wielkopolskim ze Stanisławą Jurczak (1898-1988) urodzoną w Radłowie, córką Tomasza i Małgorzaty z Grzegorzewskich. W lutym 1923 roku osiedlił się w Ostrowie Wielkopolskim. W 1925 roku z rodziną przeprowadził się do Chodzieży. Pracował tam do 1939 roku w miejskiej gazowni jako konserwator oświetlenia gazowego (latarnik miejski). W grudniu 1939 roku wraz z żoną, synem i dwiema córkami wysiedlony został do Ostrówka koło Węgrowa w Generalnym Gubernatorstwie (obecnie woj. mazowieckie), gdzie pracował w fabryce maszyn rolniczych [do września 1939 roku pod nazwą Fabryka Odlewów Żelaznych i Narzędzi

Rolniczych oraz Warsztaty Mechaniczne „Ostrówek” – Spółka Akcyjna – przyp. autora]. Mimo zagrożenia podejmował współpracę z ruchem oporu. W kwietniu 1945 roku powrócił do Chodzieży i rozpoczął pracę w Miejskim Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w charakterze maszynisty. W latach 1958-1961 był przewodniczącym Rady Zakładowej. Należał też do Ligi Przyjaciół Żołnierza oraz Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Był też członkiem Frontu Jedności Narodu.

Przed wojną był członkiem Związku Powstańców Wielkopolskich w Chodzieży, jak i po jego reaktywacji w 1946 roku pod zmienioną nazwą do 1949 roku, a następnie należał do Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Udzielał się społecznie poprzez spotkania z młodzieżą szkolną, pracą w komisji historycznej ZBoWiD-u i pełniąc funkcję skarbnika powiatowego tej organizacji. Został odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi (1939), Medalem Pamiątkowym za wojnę 1918-1921 (1930), Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym (1957), Medalem Zwycięstwa i Wolności, Odznaką 1000-lecia Państwa Polskiego, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Wniosek o Medal Niepodległości w styczniu 1938 roku został odrzucony przez Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości z uwagi na „brak pracy niepodległościowej” [chodzi o okres przed i w trakcie I wojny światowej]. W 1972 roku otrzymał nominację na stopień podporucznika, wcześniej był awansowany do stopnia sierżanta.

Zmarł 21 lutego 1977 roku w Chodzieży. Spoczywa na miejscowym cmentarzu parafialnym.

Archiwum Państwowe w Poznaniu, Zespół: Związek Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu. Chodzież, akta koła, sygn. 198, Zespół: Zarząd Okręgu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w Poznaniu, sygn. 397; Archiwum Prezydenta RP, Nominacje na stopień oficerski, uchwała W 38/72 – powstańcy-wielkopolscy.pl/serach, [dostęp: 26 czerwca 2022 roku]; K. Filipow, *Krzyż i Medal Niepodległości*, Białystok 1998; R. Kołodziejczak, *Godurowskie i drogoszewskie parantele 1400-1945*, Gostyń –Piaski, 2019, s. 271; R. Kołodziejczak, *Marcin Florian Talarczak (1894-1942)*, biogram, <https://www.muzeum.gostyn.pl/GOSTY%C5%83SKI%20S%C5%81OWNIK%20BIOGRAFICZNY>, [dostęp: 10 czerwca 2022 roku]; J. Łapiński, *Zarys historii wojennej 58-go Pułku Piechoty Wielkopolskiej*, Warszawa 1928; D. Marciniak, *Gloria Victoribus: powstańcy wielkopolscy związani z Ziemią Chodzieską*, Chodzież – Piła 2017, s. 44-45; J. Odziemkowski, *Ewakuacja podczas odwrotu wojsk polskich w okresie czerwiec-sierpień 1920 roku – wybrane zagadnienia*, [w:] *Przegląd Historyczno-Wojskowy*, Tom 21 (72) (2020), Nr 3 (273); K. Plasota, *Zarys historii wojennej 68-go pułku piechoty*, Warszawa 1929; Sołeczka księga meldunkowa Michałowa i Drogoszewa, kopia w zbiorach autora; Wojskowe Biuro Historyczne, sygn. CAW Borowczyk Franciszek Odrzuc 31.01.1938; <https://www.zabytki-techniki.org.pl/index.php/historia/firmy/3350-fabryka-odlewow-zelaznych-i-narzedzi-rolniczych-oraz-warsztaty-mechaniczne-ostrowek> [dostęp: 12 lipca 2022 roku].